

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 4Cdo/305/2020                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 2515207021                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 27.10.2022                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Alena Svetlovská         |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2022:2515207021.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. B., 2/ W. B., obaja bývajúcí v B., S.. J.. M. XXXX/X, obaja zastúpení JUDr. Annou Kašparovou, advokátkou so sídlom v Novom meste nad Váhom, Malinovského 43, proti žalovanej Debt Collector, s. r. o., so sídlom v Nitre, Mostná 72, zastúpenej JUDr. Lukáčová & partners, s. r. o., so sídlom v Nitre, Mostná 72, o ochranu spotrebiteľa, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 15C/268/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. mája 2020 sp. zn. 11Co/255/2019, takto

### rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 12. mája 2020 sp. zn. 11Co/255/2019 a rozsudok Okresného súdu Piešťany z 5. júna 2019 č. k. 15C/268/2015 a vec vracia Okresnému súdu Piešťany na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. júna 2019 č. k. 15C/268/2015 - 289 1/ uložil žalovanej zdržať sa realizácie výkonu záložného práva zriadeného na základe Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam z 12. septembra 2008 zapísaného v časti „C“ listu vlastníctva č. XXXX, vedeného Okresným úradom Piešťany pre kat. územie B. pod O. XXXX/XX, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcov, nachádzajúce sa v kat. území B. a to byt č. 50, nachádzajúci sa na 1. poschodí vo vchode č. 8 bytového domu súp. č. XXXX, postavenom na pozemku C-KN, parcela č. XXXXX, zastavané plochy a nádvoria, pod Z., podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu 7764/915182, 2/ žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a 3/ pôvodne žalovanému 1/ - auctio, s. r. o. priznal voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vykonaným dokazovaním zistil, že právny predchodca žalovanej - Tatra banka, a.s. a žalobcovia uzavreli 12. septembra 2008 zmluvu o bezúčelovom splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej banka poskytla žalobcom úver vo výške 23.235,74 eur, ktorý sa žalobcovia zaviazali uhradiť do desiatich rokov od splatnosti prvej splátky v pravidelných mesačných splátkach vo výške 286,73 eur. Žalobcovia uzavreli s právnou predchodkyňou žalovanej 12. septembra 2008 i Zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti - bytu č. 50, na 1. poschodí vo vchode č. 8, bytového domu súp. č. XXXX, zapísaného na LV č. XXXX, vedeného pre kat. územie B., na zabezpečenie pohľadávky vo

výške 23.235,74 eur. Mal za preukázané, že pohľadávka bola na žalovanú postúpená v súlade s ust. § 92 ods. 8 zákona o bankách. Súd prvej inštancie sa ďalej zaoberal uplatnenými námietkami premĺčania tak pohľadávky na zabezpečenie ktorej bolo zriadené záložné právo, ako i samotného záložného práva veriteľa zo záložnej zmluvy a dospel k záveru, že právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky realizáciou záložného práva vzniklo právnej predchodkyni žalovanej prvým dňom nasledujúcim po dni, kedy vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru poskytnutému žalobcom, t. j. 25. novembra 2010, ktorým dňom začala plynúť trojročná premĺčacia doba na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu a posledný deň premĺčacej doby uplynul 24. novembra 2013. S poukazom na ust. § 112 ods. 1 Občianskeho zákonníka uviedol, že právnej predchodkyni žalovanej a po postúpení pohľadávky žalovanej neplynula po dobu uplatnenia práva na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky návrhom na vydanie dobrovoľnej dražby premĺčacia doba až do momentu, kým z jej strany nedošlo k upusteniu od dražby, teda od 21. decembra 2010 do 20. mája 2011, 16. augusta 2012 do 13. septembra 2012 a 11. decembra 2013 do 13. decembra 2013. Celkovo teda neuplynula premĺčacia doba na uplatnenie práva na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu spolu 193 dní, z čoho vyplýva, že posledný deň premĺčacej doby nepripadol na 24. novembra 2013, t. j. na deň, ktorým uplynula premĺčacia doba samotnej zabezpečenej pohľadávky, ale uplynula 17. júna 2014, nakoľko posledný deň premĺčacej doby pripadol na sobotu 15. júna 2014. Uviedol, že návrh žalovanej zo 7. augusta 2015, ktorým navrhol dražobníkovi (pôvodne žalovanej 1/) vykonanie dražby na predmetný byt už teda nemohol mať na jej samotné plynutie vplyv, pretože k uplatneniu práva došlo po uplynutí premĺčacej doby. Pohľadávka bola po vyhlásení mimoriadnej splatnosti uplatniteľná na súde už 25. novembra 2010 a bolo na veriteľovi, aby pri konaní s odbornou starostlivosťou pristúpil, či už k výkonu záložného práva alebo uplatneniu predmetnej pohľadávky súdnou cestou v príslušnej premĺčacej lehote. Nakoľko právny predchodca žalovanej postupoval nekoncentrovane, zabezpečená pohľadávka sa premĺčala, pričom z dôvodu opakovaného upúšťania žalovanej od vykonania dražby, uplynula 17. júna 2014 aj trojročná premĺčacia doba na uplatnenie práva na realizáciu záložného práva. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná nemá nárok na platenie úrokov z úveru i po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru, nakoľko dohoda o platení úrokov aj po zosplatnení je odklonom od dispozitívnej normy zákona v neprospech spotrebiteľa. V danom prípade z poskytnutého úveru vo výške 23.235,74 eur žalobcovia uhradili v splátkach celkovú sumu 16.229,35 eur, pričom na istinu bola zarátaná suma 9.147,13 eur a na úroky a iné poplatky, vrátane nákladov dražby, suma 7.082,22 eur, neuhradených ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru tak ostalo 14.088,61 eur. Zo znaleckého posudku vyplynula všeobecná hodnota založenej nehnuteľnosti vo výške 54.093,03 eur, pričom premĺčaný dlh žalobcov vyčíslený súdom ku dňu vyhlásenia rozsudku vo výške 21.465,31 eur je 2,5 násobne nižší. Takýto zjavný nepomer medzi hodnotou dlhu a hodnotou nehnuteľnosti slúžiacej na bývanie žalobcom a ich rodine je neprimeraný a teda neumožňujúci žalovanej realizáciu výkonu záložného práva, čo viedlo k záveru, že za uvedených okolností je výkon záložného práva v rozpore s dobrými mravmi. O nároku žalobcov na náhradu trov konania voči žalovanej súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) O nároku pôvodne žalovanej 1/ auctio, s. r. o. rozhodol v zmysle § 256 ods. 1 CSP, nakoľko žalobcovia procesne zavinili zastavenie konania.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 12. mája 2020 sp. zn. 11Co/255/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. K odvolacej námietke žalovanej, že súd prvej inštancie rozhodol bez toho, aby sa zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení, uviedol, že v danom prípade išlo o žalobu v zmysle ust. § 137 písm. a/ CSP [resp. § 80 písm. b/ O.s.p.] o uloženie povinnosti, kedy nie je potrebné preukazovať existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky realizáciou záložného práva vzniklo právnej predchodkyni žalovanej prvým dňom nasledujúcim po dni, kedy vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru poskytnutého žalobcom, t. j. 25. januára 2010, ktorým dňom začala plynúť trojročná premĺčacia doba na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu, ktorá uplynula 24. novembra 2013. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že záložné právo je právom, ktoré podlieha premĺčaniu, pričom v zmysle § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa záložné právo nepremĺčuje skôr, než zabezpečená pohľadávka, keď uplatnenie námietky premĺčania záložného práva je významné vo vzťahu k právu záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia

zo zálohu, pričom je zrejmé, že túto námietku môže uplatniť iba záložca a prvýkrát tak môže úspešne urobiť až v momente, keď uplynula premlčacia doba aj zabezpečenej pohľadávky, nielen trojročná premlčacia doba pre premlčanie práva záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia zo zálohu. V prípade, ak tieto premlčacie doby uplynuli, záložný veriteľ nezačal s predajom zálohu a záložcom bola námietka premlčania uplatnená, stráca záložný veriteľ možnosť domáhať sa (proti vôli záložcu) uspokojenia zo zálohu, pretože jeho záložné právo je premlčané. Bol názoru, že súd prvej inštancie tiež správne posúdil plynutie premlčacej doby na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu, pričom správne v zmysle ust. § 112 ods. 1 OZ prihladal na plynutie tejto doby, pričom za správny možno považovať záver súdu prvej inštancie, že premlčacia doba neplynula len do času, pokiaľ nedošlo k upusteniu od dražby, ktorým sa proces dražby končí, v dôsledku čoho premlčacia doba na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu neskončila rovnako ako premlčacia doba na uplatnenie zabezpečenej pohľadávky dňa 24. novembra 2013, ale táto uplynula až o 193 dní neskôr, t. j. 15. júna 2014, pričom s poukazom na ust. § 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa posunula na 17. júna 2014. V danom prípade uplynula tak trojročná premlčacia doba na uplatnenie záložným právom zabezpečenej pohľadávky, ako aj trojročná premlčacia doba na uplatnenie práva na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu výkonom záložného práva, pričom obe uvedené práva sa v premlčacích dobách nevykonali a žalobcovia sa riadne dovolali premlčania uvedených práv. Podľa názoru odvolacieho súdu uplatnenie námietok premlčania zo strany žalobcov nemožno posúdiť ako neplatné pre rozpor s dobrými mravmi, keď dôvodné uplatnenie námietky premlčania v súdnom konaní nemožno považovať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietala, že nesprávnym postupom súdu jej bolo znemožnené, aby uskutočňovala svoje patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedla, že súd prvej inštancie o podanej žalobe rozhodol tak, že zmenil a rozšíril petit žalobného návrhu bez toho, aby boli splnené procesné predpoklady. Bola názoru, že súd prvej inštancie svojím nezákonným postupom cielene nerozlišuje „výkon záložného práva podľa § 151j Občianskeho zákonníka prvá veta“ a „formu realizácie začatého výkonu záložného práva druhá veta a to a/ spôsobom určeným v zmluve, b/ dražbou podľa zákona o dobrovoľných dražbách, c/ exekúciou podľa Exekučného poriadku“. Uviedla, že žalobcovia podaným návrhom žiadali nepovoliť dražbu 2015-8-2D a súd svojvoľnou zmenou petitu neúmerne v rozpore so zákonom zasiahol do práv žalovanej. Zdôraznila, že tým, že došlo k zmene žaloby bez náležitého postupu upraveného v § 140 CSP, súdy nižších inštancií porušili jej právo na spravodlivý proces, keďže jej odňali možnosť konať pred súdom, pretože súd prvej inštancie nikdy nevydal uznesenie o zmene petitu žalobného návrhu. Namietala, že odvolací súd sa s jej námietkami v odvolaní náležite nevysporiadal a iba stroho skopíroval odôvodnenie súdu prvej inštancie s dovetkom, že s ním súhlasí. Z uvedeného dôvodu mala rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný a arbitrárny. Za otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola riešená považovala otázku a/ či začatím výkonu záložného práva dochádza k spočívaniu premlčacej doby do ukončenia konkrétnej dražby, ktorá je len formou výkonu záložného práva alebo až po úkon ukončenia výkonu záložného práva, ktorým záložný veriteľ oznamuje dlžníkovi a príslušným registrom takého ukončenie, b/ či v prípade začatia výkonu záložného práva podľa § 151i Občianskeho zákonníka v spojitosti so zákonom č. 527/2002 Z. z. vzhľadom na § 112 Občianskeho zákonníka premlčacia doba od tohto uplatnenia po celú dobu výkonu záložného práva neplynie. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že súd prvej inštancie rozhodol podľa obsahu žalobného návrhu a preto sa nejedná o zmätočné rozhodnutie. Boli názoru, že žiadne ustanovenie zákona neupravuje režim začatia plynutia, pretrhnutia či spočívania premlčacej doby záložného práva inak, ako je to u premlčania iných majetkových práv, okrem úpravy uvedenej v § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej sa záložné práva nepremľujú skôr ako zabezpečená pohľadávka. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inšinciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012).

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Žalovaná v dovolaní namieta vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP, t. j., že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktoré podľa jej názoru spočíva v nerozhodnutí súdu prvej inšancie o zmene žalobného petitu, ktorého zmenu navrhli žalobcovia na pojednávaní konanom 14. januára 2019.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

11. O taký prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že súd prvej inšancie pri prejednávaní a rozhodovaní veci nepostupoval v súlade s právnymi predpismi a dovolateľke znemožnil uplatniť procesné práva priznané jej právnym poriadkom na zabezpečenie jej práv a oprávnených záujmov a

odvolací súd na túto vadu síce prihliadol, ale ju neodstránil, čím takisto odvolacie konanie touto vadou zaťažil.

12. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústavy) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

14. Podľa § 139 CSP žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu.

15. Podľa § 140 ods. 1 CSP zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo. Zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (§ 140 ods. 2 CSP). Za zmenu žaloby sa nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu (§ 140 ods. 3 CSP).

16. Podľa § 142 ods. 1 CSP o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania. Uznesenie, ktorým súd pripustil zmenu žaloby, doručuje súd subjektom, ak neboli prítomné na pojednávaní, na ktorom nastala zmena, do vlastných rúk (§ 142 ods. 2 CSP).

17. Podľa § 218 ods. 1 veta prvá CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP obsah rozhodnutia vysloví súd vo výroku uznesenia (obdobne § 155 ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.).

18. Z dispozičnej zásady ovládajúcej začatie civilného sporového procesu vyplýva, že návrh môže meniť výlučne žalobca, ktorý podal žalobu, príp. urobil v prebiehajúcom konaní určitý návrh spojený s požiadavkou, aby o ňom súd rozhodol. Žalovaný môže zmeniť len vzájomnú žalobu, lebo v konaní o nej má právne postavenie žalobcu.

19. K zmene žaloby môže dôjsť kedykoľvek za sporového konania, dokiaľ nebolo vyhlásené (vydané) rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

20. Pretože zmena žaloby nemôže byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, stanoví sa, že k tomuto procesnému úkonu je potrebný súhlas súdu a že súd môže pripustiť zmenu návrhu len vtedy, ak sú splnené stanovené predpoklady. Ustanovenie § 139 a nasl. CSP sa použije v sporovom konaní a ak konanie bolo začaté na návrh alebo ak bol v jeho priebehu urobený určitý návrh, tiež v nesporovom konaní.

21. Zmena návrhu je podaním vo veci samej a žalobca (navrhovateľ) ju môže urobiť ktorýmkoľvek zo spôsobov uvedených v § 125 CSP a s dodržaním podmienok uvedených v § 127 CSP.

22. Súd je povinný doručiť zmenený návrh (žalobu alebo návrh na začatie konania) ostatným sporovým stranám (účastníkom) do vlastných rúk spravidla ešte pred rozhodnutím o tom, či zmenu pripustí;

doručenie zmeneného návrhu nie je treba, ak ku zmene návrhu došlo na pojednávaní a strana sporu (účastník), ktorej by mala byť zmena žaloby doručená, bola na tomto pojednávaní prítomná. V prípade, že žaloba bola zmenená na pojednávaní ústne do zápisnice, splní súd povinnosť doručiť zmenenú žalobu sporovej strane (účastníkovi), ktorá na pojednávaní nebola prítomná, spravidla tým, že jej zašle opis zápisnice o pojednávaní alebo prepis zvukového záznamu z pojednávania (jeho časť).

23. O zmene žaloby rozhodne súd uznesením, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, a to ani v prípade, ak ho vydal súd prvej inštancie (§ 357 CSP a contrario,); ak bolo uznesenie vyhlásené na pojednávaní, doručuje sa jeho písomné vyhotovenie len tým účastníkom, ktorí neboli prítomní pri jeho vyhlásení.

24. Uznesením, ktorým bolo rozhodnuté o zmene žaloby, je súd viazaný (por. § 237 ods. 1 CSP).

25. Dokiaľ súd nerozhodne o uplatnenej zmene petitu žaloby, nemôže pokračovať v konaní o pôvodnej žalobe.

26. V danom prípade však súd prvej inštancie v zmysle hore uvedeného nepostupoval a odvolací súd nesprávny postup v konaní pred svojím rozhodnutím neodstránil, čím svoje konanie zaťažil vadou, ktorá nachádza svoje vyjadrenie v ustanovení § 420 písm. f/ CSP.

27. Ako je zrejmé z obsahu spisu, žalobou doručenu súdu prvej inštancie sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali nepovolenia vykonania dražby žalovaným 2/ pod č. 2015-8-2D na nehnuteľnosti bytu č. 50, 1. p., vchod 8 na adrese S.. J.. M. X, B. v bytovom dome súp. č. XXXX, postavenom na pozemku parc. č. XXXXX a podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu súp. č. XXXX o veľkosti 7764/915182, nachádzajúceho sa v k. ú. B., zapísaného na LV č. XXXX. Na pojednávaní konanom 14. januára 2019 žiadali pripustiť zmenu žalobného petitu tak, aby súd určil, že žalovaná je povinná zdržať sa realizácie výkonu záložného práva na základe zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam z 12. septembra 2009, zapísané v časti „C“ listu vlastníctva č. XXXX vedeného Okresným úradom Piešťany pre katastrálne územie Piešťany pod O. XXXX/XX, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti bezpodielového spoluvlastníctva manželov nachádzajúceho sa v katastrálnom území B. a to byt č. 50, na 1. poschodí vo vchode č. 8 bytového domu, súpisné číslo XXXX, postavenom na pozemku CKN, parcela č. XXXXX, zastavené plochy a nádvorie v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov pod Z.XX, podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu súpis. č. XXXX o veľkosti 7764/91582. Súd prvej inštancie následne o zmene žaloby nerozhodol a pokračoval v ďalšom konaní bez toho, aby o zmene žalobného petitu rozhodol.

28. Odvolací súd vo svojom rozsudku skonštatoval, že „pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že nie je potrebné o zmene žaloby rozhodovať v zmysle § 142 CSP vzhľadom na to, že nešlo o zmenu žaloby v zmysle § 140 CSP (resp. § 95 O.s.p.), nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu znemožňujúcemu žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom sa nemožno stotožniť s námietkou odvolateľa, že pre neho išlo o prekvapivé rozhodnutie, keď počas celého trvania sporu bolo stranám zrejmé, teda i žalovanému, o čo žalobcom v konaní ide“.

29. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, že ak žalobca označil v žalobe presne, určite a zrozumiteľne povinnosť, ktorá má byť žalovanému uložená rozhodnutím súdu alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal. Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia; prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal.

30. V prejednávanej spore sa žalobcovia žalobou domáhali, aby súd nepovolil vykonanie dražby žalovaným 2/, pričom išlo o dražbu vedenú pod č. 2015-8-2D. Nepovolenie dražby odôvodňovali

skutočnosťou, že pohľadávka, ktorú majú voči veriteľovi je vo výške 2.158,- eur, teda ide o drobnú pohľadávku a takúto pohľadávku zákon pomenúva ako drobný záväzok, ktorý nepripúšťa výkon na nehnuteľnosti. Následne sa ale domáhali určenia, že žalovaná je povinná zdržať sa realizácie výkonu záložného práva na základe zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam z 12. septembra 2009, zapísané v časti „C“ listu vlastníctva č. XXXX vedeného Okresným úradom Piešťany pre katastrálne územie Piešťany pod O. XXXX/XX, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti bezpodielového spoluvlastníctva manželov nachádzajúceho sa v katastrálnom území Piešťany a to byt č. 50, na 1. poschodí vo vchode č. 8 bytového domu, súpisné číslo XXXX, postavenom na pozemku CKN, parcela č. XXXXX, zastavené plochy a nádvoria v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov pod Z., podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu súpis. č. XXXX o veľkosti 7764/91582. Svoj návrh odôvodnili tým, že úverová zmluva vykazuje znaky neplatnosti a obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a neprijateľnou zmluvnou podmienkou je aj záložná zmluva. Je teda nepochybné, že žalobcovia zmenu žaloby odôvodnili inými skutkovými okolnosťami ako bola pôvodná žaloba a zároveň sa domáhali, aby bola žalovanej uložená povinnosť zdržať sa (do budúcnosti) akéhokoľvek výkonu záložného práva na základe zmluvy o zriadení záložného práva a nie nepovolenia konkrétnej dražby vedenej pod č. 2015-8-2D.

31. Odvolací súd sa touto skutočnosťou nezaoberal a ďalej sa nezaoberal skutočnosťou, že uznesenie o pripustení zmeny návrhu nebolo vypracované súdom prvej inštancie a doručené stranám sporu a to napriek tomu, že nebol právoplatne ustálený predmet konania a že takýmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo žalovanej znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

32. Z hore uvedeného je nepochybné, že žalovanej bolo ako sporovej strane nesprávnym procesným postupom oboch súdov znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že uznesenie o zmene žaloby nebolo riadne vyhlásené na pojednávaní a ani neskôr písomne vypracované a sporovým stranám doručené. Takýmto nesprávnym procesným postupom oba sudy zaviniли, že predmet konania nebol ustálený a žalovaná nemohla uviesť všetky dôkazy na podporu svojich tvrdení.

33. Vadu konania súdu prvej inštancie spočívajúcu v znemožnení žalovanej nesprávnym procesným postupom, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, odvolací súd neodstránil. Naopak, sám zaťažil touto vadou svoje konanie, keď napriek tomu, že o požadovanej zmene návrhu nebolo okresným súdom právoplatne rozhodnuté do vyhlásenia rozsudku vo veci samej, z ktorého dôvodu v čase rozhodovania o veci samej nebol platne ustálený predmet konania a na túto vadu konania pred súdom prvej inštancie neprihliadol.

34. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu prvej inštancie ustáliť predmet konania, vydať rozhodnutie o zmene predmetu konania, resp. zmene žalobného petitu, a vec opätovne prejednať a rozhodnúť. S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie, sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

35. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.